ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 3. apríla 2008 *

Vo veci C-124/07,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Hoge Raad der Nederlanden (Holandsko) z 9. februára 2007 a doručený Súdnemu dvoru 2. marca 2007, ktorý súvisí s konaním:

J. C. M. Beheer BV

proti

Staatssecretaris van Financiën,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory P. Jann, sudcovia A. Tizzano, A. Borg Barthet, M. Ilešič a E. Levits (spravodajca),

* Jazyk konania: holandčina.

generálna advokátka: E. Sharpston,
tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 10. januára 2008,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— holandská vláda, v zastúpení: C. Wissels a M. de Mol, splnomocnené zástupkyne,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: Z. Bryanston-Cross a P. Harris, splnomocnení zástupcovia,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: R. Lyal, A. Weimar a W. Roels, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 13 B písm. a) šiestej smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov

členských štátov týkajúcich sa daní z obratu — spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia (Ú. v. ES L 145, s. 1; Mim. vyd. 09/001, s. 23, ďalej len „šiesta smernica“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi J. C. M. Beheer BV, spoločnosťou podľa holandského práva, a Staatssecretaris van Financiën, ktorý sa týka dodatočného výmeru dane z obratu voči tejto spoločnosti za obdobie od 1. januára 1997 do 31. decembra 1998 vo výške 55 561 NLG (25 244 eur).

Právny rámec

Šiesta smernica

3 Podľa článku 2 ods. 1 šiestej smernice dodávka tovaru alebo služieb za úhradu v rámci územia štátu zdaniteľnou osobou podlieha dani z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“).

4 Článok 13 šiestej smernice s nadpisom „Oslobodenia od dane na území štátu“ stanovuje:

„…

B. Iné oslobodenia od dane

Bez toho, aby boli dotknuté ostatné ustanovenia spoločenstva, platí, že členské štáty oslobodia od dane nasledujúce položky za podmienok, ktoré stanovia na účely zabezpečenia správnej a jednoznačnej aplikácie oslobodení od dane a na účely ochrany pred možnými daňovými únikmi, pred neplatením daní a pred ich zneužívaním:

a) poistné plnenia a plnenia poisťovania poisťujúcich [poisťovacie a zaisťovacie činnosti — *neoficiálny preklad*] vrátane s nimi súvisiacich služieb poskytovaných poisťovacími maklérmi a poisťovacími agentmi,

…“

Vnútroštátna právna úprava

5 Článok 1 zákona z roku 1968 o dani z obratu (Wet op de omzetbelasting 1968, ďalej len „Wet OB 1968“) v jeho podobe uplatniteľnej na konanie vo veci samej znie takto:

„Dani označovanej ako ‚daň z obratu‘ podliehajú:

a) dodávky tovarov a poskytovanie služieb vykonané v Holandsku podnikateľmi v rámci ich podniku;

…“

6 Podľa znenia článku 11 ods. 1 písm. k) Wet OB 1968, ktorý preberá článok 13 B písm. a) šiestej smernice do holandského právneho poriadku:

„1. Od dane sú oslobodené za podmienok, ktoré upraví všeobecne záväzné správne opatrenie:

…

k) poistenie a služby poskytované poisťovacími agentmi;

…“

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

7 Navrhovateľka vo veci samej koná ako sprostredkovateľ poverený spoločnosťou VDL Polisassuradeuren BV (ďalej len „VDL“) založenou podľa holandského práva, ktorá samotná vykonáva činnosť poisťovacieho makléra a agenta.

8 VDL na jednej strane koná ako sprostredkovateľ pri uzatváraní poistných zmlúv a na strane druhej koná ako „splnomocnený agent“ niektorých poisťovacích spoločností. Na základe toho VDL uzatvára poistné zmluvy samostatne v mene týchto poistných spoločností.

9 Činnosti, ktoré vykonáva navrhovateľka vo veci samej v mene a na účet VDL, sa týkajú uzatvárania poistných zmlúv, spracúvania zmien poistiek, vystavovania poistiek, výpočtu provízií, podávania informácií poisťovacej spoločnosti a poistencom. Okrem toho z vlastnej iniciatívy a nezávisle navrhuje a uzatvára nové poistenia.

10 Podľa znenia zmluvy medzi VDL a navrhovateľkou vo veci samej dostane posledná uvedená od VDL za plnenia, ktoré jej poskytuje, odmenu zodpovedajúcu 80 % provízie vyplatenej uvedenej spoločnosti za uzavretie poistnej zmluvy. V prípade vypovedania poistenej zmluvy je navrhovateľka vo veci samej povinná vrátiť časť odmeny, ktorá jej bola vyplatená, a to pomerne podľa obdobia zostávajúceho do uplynutia účinnosti poistnej zmluvy.

11 Za obdobie od 1. januára 1997 do 31. decembra 1998 bol voči navrhovateľke vo veci samej vydaný dodatočný výmer dane z obratu vo výške 55 561 NLG (25 244 eur).

12 V nadväznosti na neúspešnú sťažnosť a zamietnutie odvolania, ktoré podala na Gerechtshof te ’s-Hertogenbosch, z dôvodu, že sa nemôže dovolávať oslobodenia uvedeného v článku 11 ods. 1 písm. k) Wet OB 1968, navrhovateľka vo veci samej pred vnútroštátnym súdom podala kasačné dovolanie.

13 Keďže Hoge Raad der Nederlanden zastával názor, že rozhodnutie vo veci, ktorú prejednáva, si vyžaduje výklad práva Spoločenstva, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Vzťahuje sa článok 13 B úvodná veta a písm. a) šiestej smernice na činnosti (právnickej) osoby, ktorá vykonáva charakteristické a podstatné činnosti poisťovacieho makléra alebo poisťovacieho agenta, v rámci ktorých vystupuje v mene iného poisťovacieho makléra alebo poisťovacieho agenta s cieľom uzatvoriť poistné zmluvy?“

O prejudiciálnej otázke

14 Na úvod je potrebné pripomenúť, že výrazy použité na označenie oslobodení uvedených v článku 13 šiestej smernice sa majú vykladať doslovne, keďže tieto oslobodenia predstavujú výnimky zo všeobecnej zásady, podľa ktorej sa DPH vyberá z každého poskytnutia služieb, ktoré platiteľ dane uskutoční za odplatu (rozsudky z 20. novembra 2003, Taksatorringen, C-8/01, Zb. s. I-13711, bod 36; z 3. marca 2005, Arthur Andersen, C-472/03, Zb. s. I-1719, bod 24, a z 21. júna 2007, Ludwig, C-453/05, Zb. s. I-5083, bod 21).

15 Z ustálenej judikatúry tiež vyplýva, že uvedené oslobodenia predstavujú samostatné pojmy práva Spoločenstva, ktorých účelom je vyhnúť sa rozdielnemu uplatneniu systému DPH v jednotlivých členských štátoch a ktoré sa musia chápať vo všeobecnom kontexte jednotnej úpravy systému DPH (rozsudky z 8. marca 2001, Skandia, C-240/99, Zb. s. I-1951, bod 23; Arthur Andersen, už citovaný, bod 25, a Ludwig, už citovaný, bod 22).

16 Aby sa užitočne odpovedalo na prejudiciálnu otázku, je potrebné určiť, či napriek tomu, že navrhovateľka vo veci samej udržiava iba nepriamy vzťah s jednou zo zmluvných strán poistnej zmluvy, ku ktorej uzavretiu prispela, a to prostredníctvom iného platiteľa dane, ktorý je sám v priamom vzťahu s touto zmluvnou stranou a voči ktorému je uvedená navrhovateľka zmluvne viazaná, plnenia, ktoré poskytuje na tento účel, patria medzi poskytovanie služieb súvisiacich s poisťovacími činnosťami a zaisťovacími činnosťami vykonávané poisťovacími maklérmi a poisťovacími agentmi v zmysle článku 13 B písm. a) šiestej smernice.

17 Po prvé je potrebné pripomenúť, že už sa rozhodlo, že priznanie postavenia poisťovacieho makléra alebo poisťovacieho agenta závisí od obsahu predmetných činností (pozri v tomto zmysle rozsudok Arthur Andersen, už citovaný, bod 32).

18 V tejto súvislosti postačuje konštatovať, ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, že povaha činností vykonávaných navrhovateľkou vo veci samej, ako sú opísané v bode 9 tohto rozsudku, je nepochybne charakteristická pre činnosti poisťovacieho makléra alebo poisťovacieho agenta.

19 Po druhé, pokiaľ ide o vzťah medzi poisťovacím maklérom alebo agentom a zmluvnými stranami poistnej zmluvy, ku ktorej uzavretiu prispel, je nutné konštatovať, že ani šiesta smernica a ani smernica Rady 77/92/EHS z 13. decembra 1976 o opatreniach, ktorými sa má uľahčiť účinné uplatňovanie slobody usadiť sa a slobody poskytovať služby, pokiaľ ide o činnosť poisťovacích agentov a sprostredkovateľov (ex skupina ISIC 630), najmä o dočasných opatreniach týkajúcich sa týchto činností (Ú. v. ES L 26, 1977, s. 14; Mim. vyd. 06/001, s. 46), v tomto smere neobsahujú nijakú zmienku.

20 Súdny dvor však v bode 44 už citovaného rozsudku Taksatorringen, na ktorý odkazuje vnútroštátny súd v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, rozhodol že „služby poskytované poisťovacími maklérmi a poisťovacími agentmi“ uvedené v článku 13 B písm. a) šiestej smernice označujú iba plnenia vykonané podnikateľskými subjektmi, ktorí sú vo vzťahu zároveň s poistiteľom aj s poisteným.

21 V tejto súvislosti holandská vláda zdôrazňuje, že navrhovateľka vo veci samej neudržiava žiadny vzťah s poistiteľmi a koná na účet a v mene VDL, ktorá je skutočným poisťovacím maklérom a poisťovacím agentom. Uvedená vláda z toho vyvodzuje záver, že navrhovateľka vo veci samej sa nemôže dovolávať oslobodenia uvedeného v článku 13 B písm. a) šiestej smernice na plnenia, ktoré poskytuje ako poisťovací maklér a poisťovací agent. To údajne vyplýva najmä z bodu 44 už citovaného rozsudku Taksatorringen a bodu 33 už citovaného rozsudku Arthur Andersen.

22 S tézou holandskej vlády týkajúcou sa vzťahu, ktorý musí udržiavať poverený sprostredkovateľ, ako aj poisťovací maklér a poisťovací agent so zmluvnými stranami poistnej zmluvy, však nemožno súhlasiť.

23 Na jednej strane z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že hoci navrhovateľka vo veci samej nemá formálny vzťah s poistiteľmi, na ktorých účet koná VDL, napriek tomu s nimi udržiava nepriamy vzťah. Týmto spôsobom prostredníctvom zmluvy, ktorá ju spája s VDL, ktorá samotná je zapojená do zmluvného vzťahu s poistiteľmi, je navrhovateľka vo veci samej konaním v mene a na účet VDL v nepriamom vzťahu s poistiteľmi.

24 Je potrebné poznamenať, že Súdny dvor v judikatúre, z ktorej holandská vláda vychádza pri svojom výklade, neuviedol povahu vzťahu, ktorý spája poisťovacieho

agenta alebo poisťovacieho makléra so zmluvnými stranami poistnej zmluvy, a preto nevymedzil špecificky povahu tohto vzťahu.

25 Preto hoci Súdny dvor zastával stanovisko, že činnosti platiteľov dane, ktorých sa týkali veci, o ktorých sa rozhodlo už citovanými rozsudkami Taksatorringen a Arthur Andersen, svojou povahou nepatria medzi činnosti súvisiace s poisťovacími činnosťami vykonávané poisťovacím maklérom alebo poisťovacím agentom v zmysle článku 13 B písm. a) šiestej smernice, nepristúpil k analýze vzťahu udržiavaného týmito platiteľmi dane s poistiteľmi a poistenými (pozri v tomto zmysle rozsudky Taksatorringen, už citovaný, body 44 až 46, a Arthur Andersen, už citovaný, bod 36).

26 V dôsledku toho navrhovateľke vo veci samej nemožno odoprieť právo na oslobodenie uvedené v článku 13 B písm. a) šiestej smernice z jediného dôvodu, že neudržiava priamy vzťah s poistiteľmi, na ktorých účet nepriamo koná voči poisteným ako sprostredkovateľ poverený VDL.

27 Na druhej strane znenie článku 13 B písm. a) šiestej smernice v zásade nevylučuje, aby činnosť poisťovacieho makléra a poisťovacieho agenta bola rozložená na rozdielne odlišné služby, ktoré by ako také mohli patriť pod pojem „poskytovanie služieb súvisiacich [s poisťovacími činnosťami a zaisťovacími činnosťami] vykonávané poisťovacími maklérmi a poisťovacími agentmi“ [pozri v tomto zmysle, pokiaľ ide o článok 13 B písm. d) bod 3 šiestej smernice, rozsudok z 5. júna 1997, SDC, C-2/95, Zb. s. I-3017, bod 64; pokiaľ ide o článok 13 B písm. d) bod 6 tejto smernice, rozsudok zo 4. mája 2006, Abbey National, C-169/04, Zb. s. I-4027, bod 67, a pokiaľ ide o článok 13 B písm. d) bod 1 tej istej smernice, rozsudok Ludwig, už citovaný, bod 34].

28 Za týchto podmienok zo zásady daňovej neutrality vyplýva, že hospodárske subjekty musia mať možnosť zvoliť si spôsob organizácie, ktorý im z čisto ekonomického pohľadu vyhovuje najviac, bez toho, aby sa vystavili riziku, že ich činnosť bude vyňatá z oslobodenia od dane, ktoré upravuje článok 13 B písm. a) šiestej smernice [pozri v tomto zmysle, pokiaľ ide o článok 13 B písm. d) bod 6 šiestej smernice, rozsudok Abbey National, už citovaný, bod 68, a pokiaľ ide o článok 13 B písm. d) bod 1 tej istej smernice, rozsudok Ludwig, už citovaný, bod 35].

29 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je na položenú otázku potrebné odpovedať, že článok 13 B písm. a) šiestej smernice sa má vykladať tak, že okolnosť, že poisťovací maklér alebo poisťovací agent neudržiava priamy, ale iba nepriamy vzťah so zmluvnými stranami poistnej alebo zaisťovacej zmluvy, ku ktorej uzavretiu prispel, a to prostredníctvom iného platiteľa dane, ktorý je sám v priamom vzťahu s jednou z týchto zmluvných strán a voči ktorému je tento poisťovací maklér alebo poisťovací agent zmluvne viazaný, nebráni tomu, aby plnenie poskytované poisťovacím maklérom alebo poisťovacím agentom bolo oslobodené od DPH podľa tohto ustanovenia.

O trovách

30 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Článok 13 B písm. a) šiestej smernice Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu — spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia sa má vykladať tak, že okolnosť, že poisťovací maklér alebo poisťovací agent neudržiava priamy, ale iba nepriamy vzťah so zmluvnými stranami poistnej alebo zaisťovacej zmluvy, ku ktorej uzavretiu prispel, a to prostredníctvom iného platiteľa dane, ktorý je sám v priamom vzťahu s jednou z týchto zmluvných strán a voči ktorému je tento poisťovací maklér alebo poisťovací agent zmluvne viazaný, nebráni tomu, aby plnenie poskytované poisťovacím maklérom alebo poisťovacím agentom bolo oslobodené od DPH podľa tohto ustanovenia.

Podpisy